

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۱/۲۲

همایون نایل

حتمي ده چي مرستيالان دي له ټلوالې څخه وي؟

د بن له کنفرانس څخه را په دېخوا د شمال ټلوالې او په ځانگړي ډول د جمعیت گوند غړو ته د واک مهمې برخې ورکړل شوي چې له هغه وخته يې د حکومتو د سهمي لپاره په لوی لاس د مهم بودني نغاړه وپنځېده. دا وخت ۲۰۰۱ کال و، هغه وخت چې د طالبانو د نظام له ړنگېدو وروسته د حامد کرزي په مشرۍ مؤقته اداره رامنځته کېده. په دې وخت کې کرزي واک تر لاسه کاوه، د انگلستان د بهرنیو چارو د پخواني وزیر (جک سټرا) له خوا دغه کنفرانس ته داسې خطاب وشو (څوک تضمین کولی شي چې مور سياسي پروسې ته ژمن پاتې کېږو؟ له همدې امله څومره کسانو چې پخوا واک درلود، له ځان سره ملگري کړو او څومره د تاوتریخوالي لارې چې خلک ترې گټه پورته کوي، وترو؛ افغانستان به بڼه راتلونکې ولري.) د (لاسي مورگان اوارډز) له کتاب څخه د سپټمبر په ۱۱ مه د امریکا تور سازمان نوري ورې ډلې د افغان هغو ډلو په مرسته چې د طالب ضد وي لکه د شورای نظار په رهبرۍ (چې مشران يې د پنجشېر قوماندانان ول) را منځته شوی اېتلاف (شمالي ټلواله، جمعیت گوند او نوري ډلې) د امریکا متحده ایالاتو د اسلامي امارت په نامه د طالبانو واکمن نظام را نسکور کړ. دې کورنیو ډلو وکولای شول چې د خپلو پخوانیو شریکانو او گوندي ډلو له خوا په ولایتونو کې شوراگانې رامنځته کړي او د امریکا خړ پوځ ته د بڼه ارام او ژر ځای پر ځای کېدو زمینه برابره کړي.

امریکا چې په افغانستان کې د روسي پوځ له ماتې څخه وروسته له افغانستان څخه تللي وه، د خپل اوږده پلان له مخې (د حامد کرزي د وخت یو تن وزیر چې د زلمي خلیل زاد پخوانی ملگری دی، وایي: هغه وخت چې په افغانستان کې روسي پوځ ماتې وخوره، زه امریکا ته ولاړم، له خلیزاد سره مې وکتل، د هغه له یو امریکایي ملگري (په افغانستان کې د امریکا پخوانی دیپلومات برنټ وربن) ته مې چې هغه وخت د ژورنالزم د پوهنځی استاد و، وویل چې اوس خو امریکا د ارام ساه اخلي؛ خو هلته افغانان د یو خپلواک او منظم نظام په نه شتون کې بې برخلیکه پاتې شول، تاسې څه کول غواړئ؟ د دې سترې هیلې په پوره کېدو سره خو تاسې باید د نظام په جوړولو کې مرسته وکړئ! راته وېي وویل: مونږ ارام نه یو، پخوا د نړۍ یو بوج د روسیې او یو بوج د امریکا پر ولو و، اوس دواړه زمونږ پر ولو را پڼد شول، مونږ به پوره لس کاله وروسته افغانستان ته بیا پام ور وگرځوو) چې اوس یې د القاعده د ځینې په بهانه تقریباً هماغومره وخت تېر شوی و، افغانستان ته پام را وگرځاوه. د دوی د خوښې په بنسټ ولاړ نظام یې رامنځته کړ او د بن په کنفرانس کې یې د خپلې خوښې تابع کېدونکې الې (شورای نظار) ته ډېره توجه وکړه. د جهادي ډلو او نورو هغو په نوم یې په واک کې مهم کسان کړل، له ډېرشو مهمو پوستونو یې اوولس (تر ټولو مهم، وزارتونه، معنیونه، ریاستونه او نور) هغه یوازې تاجک توکم ته ور کړل چې چارسمبالي یې هماغه د شورای نظار د رهبرۍ قوماندانان ول.

له هغې ورځې چې دوی ته کلیدي توجه وشوه، له موقتي ادارې تر ۲۰۰۴ کال ټاکنو او بیا د جمهوري نظام له پیل ۲۰۰۴ کال را په دې خوا د دفاع، کورنیو چارو او بهرنیو چارو وزارتونه د تاجک توکم په ځانگړي ډول له پنجشېر ولایت څخه ول چې د قومیت له مخې یې له درېیم بست څخه په پورته بستونو کې د تاجکانو گراف ډېر لوړ و.

څه موده وروسته چې د نړیوال دولت جوړوي حرکت په لړ کې د بې وسلې کولو د (DDR) تر نامې لاندې بهیر پیل شو، غیرې تاجک قومونه ډېر په دغه بهیر کې چاڼ او بې وسلې کړل شول؛ خو د زیاتې کچې والا وسله وال چې مشران یې په پوځ او پولیسو کې واکداران ول، له دې بهیر څخه خوندي پاتې شول او دوی یوازې خپلې زړې او ماتې شوي وسلې په بڼه بیه تسلیم کړې.

دوی چې ډېر کله په زور او نه منونکي ډول هر کله د سياسي واک د ترلاسه کېدو لپاره هلې ځلې کوي او د واک په دوره کې یې تر ټولو ډېره شکره خپله کړې، د جهاد او مقاومت په بهانه یې تېره تبغ په لاس کې دی، د نورو توجه یې ډېره جلب کړې ده.

د ۲۰۰۴ او ۲۰۰۹ کال په ټاکنو کې یې د ولسمشرۍ لومړی معاونیتونه به د جمعیت گوند په لاس کې ول، د بهرنیو، کورنیو، دفاع او نورو کلیدي وزارتونو زیات مهم بستونه به د دوی د غړو په لاس کې ول، د ۲۰۱۴ کال

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ

په ټاکنو کې یې د ولسمشرۍ معاونیت له لاسه ور کړ. که څه هم چې د ډاکټر عبدالله عبدالله په مشرۍ د زیات جمعیتي ټاکنیز ټیم (اصلاحات و همکرایي) د ډاکټر محمد اشرف غني د (تحول او تداوم) په نامه له ټاکنیز ټیم سره د ملي یوالي په نامه دوه سرې حکومت را منځته کړ، د جمعیت گوند د مشرانو پخوانۍ مزه یې نه ورکوله. که څه هم چې واک د توافق نامې له مخې پنځوس/ پنځوس وپشل شوی هم و.

دغه د ملي یوالي حکومت چې د دوسرې له امله یې په حکومت کې ډېرې گډوډۍ رامنځته شوې، د پارلمان یو شمېر فاسدو وکیلانو ته د لنګي غوا د څرپېډو او لا نور بنکېډو لپاره گټور تمام شو، د وزارتونو سرپرستي یې د حکومت تر پایه پای ته ونه رسېده، د ملي هویت او نور گڼ شمېر اختلافونو زېږنده او نورې بدبختۍ د همدې اجرائیه ریاست په رامنځته کېدو او پنځوس/ پنځوس د واک وپشنې له امله وې.

په هر ترتیب، اوس چې جمعیت گوند د ولسمشرۍ د معاونیت په نه شتون کې ځانونه بې برخلیکه لیدل، د هغو مزو وجرچو لپاره یې بیا ځانونه سمبالول، د هر ډول لارو چارو په کار اچولو ته یې مخه کړه. لکه د ریاستي نظام پر ځای د نیمه ریاستي نظام رامنځته کېدل، له دې گوند څخه د نوماندېدو او معاونیتونو لپاره په ټاکنیزو ټیمونو کې ځای پر ځای کېدل او داسې نور.

دوی فکر کوي چې د رایو بانگونه له همدوی سره دي؛ که وي هم په دومره زیاتو وپشنو کې به څنګه وکولای شي چې د یو چا په بریا کې دې لوړه سلنه ولري او په دې شرطونو دې ورسره توافق وشي؟ دلته د ولسمشرۍ نوماندانو باید فکر کړی وای؛ هغه د رایې بانک چې په رښتیا هم د تاجک د باغیور قوم په منځ کې وجود لري، د یو علمي، پوه او ور کس په موجودیت کې تر لاسه کړې وای. دا ننۍ د دوی د پلور گرم بازار په دا مانا دی چې په راتلونکي کې یو ځل بیا د پښېر چکۍ مخ ته ورته اېښودل کېږي.

پای